

Nr 40.

Ankom till riksdagens kansli den 26 april 1926 kl. 2 e. m.

*Utlåtande, i anledning av fullmäktiges i riksbanken framställning
angående avyttrande till telegrafverket av riksbankens
fastighet i Umeå.*

I en till bankoutskottet ingiven, den 8 innevarande april dagtecknad skrivelse hava fullmäktige i riksbanken gjort framställning om utverkande av riksdagens bemyndigande för fullmäktige att för en köpeskilling av 232,000 kronor till telegrafverket försälja riksbankens fastighet i Umeå m. m., och hava fullmäktige i avseende härå anfört följande:

»Sedan från telegrafverkets sida framhållits behov av ökade lokaler för verket inom riksbankens fastighet i Umeå samt förhandlingar härom ägt rum mellan riksbanken och telegrafverket, har kungl. telegrafstyrelsen i skrivelse den 10 februari 1926 till fullmäktige i riksbanken anfört, att enligt den utredning, som företagits i avsikt att utröna huru länge telegrafverkets nuvarande lokaler i Umeå skulle vara tillräckliga, verket under senare delen av år 1928 skulle stå inför situationen att då icke kunna mottaga ytterligare abonnenter vid Umeå station samt att vid denna beräkning icke någon hänsyn tagits till den tillströmning av nya abonnenter, som med säkerhet skulle uppstå, om en ifrågasatt utvidgning av frikretsen vid Umeå komme till stånd. Efter vidare påpekande, att ökande av telefonstationens kapacitet genom insättandet av ytterligare lokalbord icke låte sig göra, särskilt med hänsyn till otillfredsställande hygieniska förhållanden, har telegrafstyrelsen därför framhållit, att det vore en tvingande nödvändighet att telegrafverket erhöles utvidgade lokaler i Umeå i så god tid, att ny stationsinredning kunde vara färdigmonterad att tagas i bruk under år 1928.

För frågans utredning utarbetades först genom telegrafverkets försorg två alternativa förslag rörande möjligheten för verket att erhålla behöflig utvidgning av lokalerna.

Det ena av dessa förslag innebar, att telegrafverkets nuvarande lokaler i våningen en trappa upp i fortsättningen skulle bibehållas för verkets räkning och att utökning skulle erhållas genom påbyggnad.

Det andra förslaget till utvidgning av telegrafverkets lokaler avsåg att verket skulle övertaga samtliga av riksbanken disponerade lokaler och att riksbanken skulle avflytta till en för bankens räkning nyuppförd byggnad.

Med avseende på dessa förslag framhöll telegrafstyrelsen först såsom sin uppfattning, att det förra förslaget innebure den bästa lösningen och hemställde, att fullmäktige ville vidtaga erforderliga åtgärder för utförande av påbyggnadsarbetet, så att lokalerna i påbyggnaden kunde ställas till telegrafverkets förfogande under förra delen av år 1928.

Till svar härå hava fullmäktige den 27 nästlidne februari meddelat, att riksbanken icke vore benägen att utföra det ifrågasatta påbyggnadsarbetet, som skulle förvandla riksbankshuset till en väsentligen för telegrafens speciella behov avpassad byggnad. En sådan förändring borde utföras av telegrafstyrelsen i ett telegrafens tillhörigt hus och icke av riksbanken i en banken tillhörig fastighet.

Med avseende å det andra förslaget, vilket senare omarbetats av professor Lallerstedt, så att verket skulle övertaga och omändra verkställande styrelseledamotens bostadsvåning, men banken kvarstanna i sina lokaler på nedre botten, funno fullmäktige detta förslag ej böra genomföras på annat sätt, än att fastigheten finge överlätas till telegrafverket. Fullmäktige förklarade sig därför villiga att hos riksdagen göra framställning om försäljning till telegrafverket av fastigheten till pris, varom överenskommelse kunde träffas.

Telegrafstyrelsen har med anledning härav i skrivelse den 4 mars 1926 meddelat, att styrelsen ej hade något emot att förvärva riksbankens ifrågavarande fastighet för angivet värde av 232,000 kronor.

Under förhandlingarna i denna fråga har kungl. generalpoststyrelsen hos fullmäktige gjort förfrågan, huruvida icke, i det läge frågan kommit, den för samtliga av lokalfrågan intresserade statsinstitutioner lämpligaste lösningen av frågan vore, att telegrafverket övertog det nuvarande riksbankshuset, samt att riksbanken och postverket i gemenskap föranstaltade om uppförande av två byggnader, en för vardera verket, å i kvarteret Fabriken belägen tomt, som generalpoststyrelsen erhållit Kungl. Maj:ts och riksdagens medgivande att förvärva.

Då emellertid ovannämnda av telegrafstyrelsen och fullmäktige i riksbanken godkända förslag torde vara det mest praktiska och minst kostbara, hava fullmäktige icke funnit den av generalpoststyrelsen föreslagna lösningen vara lämplig att genomföra.

Mellan telegrafverket och riksbanken har sålunda överenskommit, att för tillgodoseende av telegrafverkets behov av ökat utrymme, verkställande styrelseledamotens bostadsvåning en trappa upp skulle upplätas till verket för dess behov samt att, i och för bättre bevakning, bankvaktmästarens nuvarande bostad skulle nedflyttas från vindsvåningen till bottenvåningen, där i bankens nuvarande lokaler syntes för ändamålet kunna beredas lämpligt utrymme.

Under återopande av vad sålunda anförts anhålla fullmäktige, att utskottet må utverka riksdagens bemyndigande för fullmäktige att till telegrafverket avyttra riksbankens fastighet i Umeå för en köpeskilling av 232,000 kronor samt att i köpekontrakt härom intages förbehåll, att riksbanken skall enligt gällande hyresavtal mellan riksbanken samt post- och telegrafverken fortfarande tillsvidare disponera vissa lokaler i fastigheten.»

Utskottet.

Enligt vad utskottet inhämtat, äro inom riksbankens byggnad i Umeå för närvarande inrymda dels i bottenvåningen lokaler för riksbanken och för postverket, dels ock i våningen en trappa upp telegrafverkets stationslokaler och verkställande styrelseledamotens bostadsvåning, varjämte å vinden inretts en mindre bostadslägenhet för bankens vaktmästare.

Efter förhandlingar mellan riksbanken och telegrafverket angående beredande av ökat utrymme för telegrafverket inom bankens ifrågavarande fastighet har, såsom av fullmäktiges här ovan intagna skrivelse framgår, telegrafstyrelsen i skrivelse den 10 sistlidna februari meddelat, hurusom det

vore en tvingande nödvändighet, att telegrafverkets lokaler utvidgades i så god tid, att ny stationsinredning kunde vara färdigmonterad att tagas i bruk under år 1928. För frågans lösning hade två förslag utarbetats, och skulle enligt det ena av dessa telegrafverket, med bibehållande av sina nuvarande lokaler i våningen en trappa upp, erhålla ökat utrymme genom en påbyggnad, vilken enligt vad som meddelats under hand beräknats draga en kostnad av omkring 143,900 kronor. Det andra förslaget åter innebar, att telegrafverket skulle övertaga samtliga av riksbanken disponerade lokaler och att riksbanken för sina behov skulle låta uppföra en nybyggnad. Da telegrafstyrelsen ansåg det förra alternativet utgöra den bästa lösningen, hemställde styrelsen om vidtagande av åtgärder för utförande av erforderliga påbyggnadsarbeten. Fullmäktige voro emellertid icke benägna att låta utföra berörda arbeten, då fastigheten därigenom i själva verket komme att bliva en för telegrafverkets speciella behov avpassad byggnad. En dylik förändring borde därför enligt fullmäktiges mening verkställas av telegrafstyrelsen såsom ägare av fastigheten.

Vad det andra alternativet anginge, hade detta förslag omarbetats så, att telegrafverket skulle få övertaga verkställande styrelseledamotens bostadvåning och banken behålla sina nuvarande lokaler. En förutsättning för detta förslags genomförande hade fullmäktige dock ansett vara den, att telegrafverket förvärvade fastigheten, och förklarade fullmäktige sig villiga att hos riksdagen göra framställning härom. De inrednings- och ombyggnadsarbeten, som erfordrades för utförande av sistnämnda förslag, hava enligt under hand meddelade upplysningar beräknats draga en kostnad av omkring 80,700 kronor. Telegrafstyrelsen har sedermera i skrivelse den 4 nästlidna mars förklarat sig villig att övertaga fastigheten för ett pris av 232,000 kronor, motsvarande enligt vad som meddelats utskottet riksbankens kostnader för byggnaden.

Fullmäktige omnämna i sin förenämnda skrivelse vidare, att generalpoststyrelsen hos fullmäktige gjort förfrågan, huruvida icke i sakens nuvarande läge den bästa lösningen vore den, att telegrafverket övertog riksbanksbyggnaden samt riksbanken och postverket gemensamt föranstaltade om uppförande av två byggnader, en för vardera verket, å den tomt inom staden, som styrelsen erhållit Kungl. Maj:ts och riksdagens medgivande att förvärva. I avseende härå må erinras, att 1924 års riksdag med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning medgivit, att för inköp för postverkets räkning av viss tomt i staden Umeå finge användas ett belopp av 9,000 kronor av ett utav riksdagen tidigare anvisat reservationsanslag. Därvid har riksdagen uttalat, att det syntes framgå, att postverkets lokalförhållanden i Umeå vore mycket otillfredsställande och att en lättnad därutinnan icke kunde åstadkommas annat än genom nybyggnad.

Fullmäktige hava emellertid icke ansett den av generalpoststyrelsen föreslagna lösningen vara lämplig att genomföra utan hålla före, att ovan nämnda av telegrafstyrelsen och riksbanken godkända förslag vore både det

mest praktiska och det minst kostsamma. Mellan riksbanken och telegrafverket har därför överenskommits, dels som nämnt att till sagda verk skulle av banken upplåtas verkställande styrelseledamotens bostadsvåning, dels ock att för erhållande av bättre bevakning bankvaktmästarens nuvarande bostad skulle flyttas från vindsvåningen till bottenvåningen, där lämpliga utrymmen kunde för ändamålet beredas.

Beträffande förvärvet av fastigheten hava fullmäktige ansett det förbehåll böra göras i blivande köpekontrakt, att riksbanken fortfarande tills vidare finge disponera erforderliga lokaler inom fastigheten enligt gällande hyresavtal mellan riksbanken samt post- och telegrafverken.

Av vad i ärendet förekommit synes framgå, att behovet av utvidgade lokaler för telegrafverkets rörelse i Umeå är av den art, att åtgärder för detta behövs tillgodoseende snarast möjligt böra vidtagas. Beträffande sättet för en utvidgning av de nuvarande lokalutrymmena torde, enligt vad i ärendet verkställd utredning givit vid handen, den lämpligaste utvägen få anses vara den, att telegrafverket övertager den en trappa upp belägna, åt verkställande styrelseledamoten vid kontoret för närvarande upplåtna bostadsvåningen. För genomförande av en sådan anordning synes det vara riktigast, att telegrafverket också förvärvar hela fastigheten och således själv låter utföra för ändamålet erforderliga ändringsarbeten. Vad själva fastighetsköpet angår må framhållas, att detta sett ur synpunkten av staten i dess helhet, i sak icke kan sägas innebära någon ny statsutgift utan endast en överflyttning från ett statens organ till ett annat. Om telegrafverket sålunda blir ägare av fastigheten, lär emellertid i det köpekontrakt, som därom kommer att avslutas, böra intagas ett bestämt förbehåll att riksbanken fortfarande tills vidare må disponera erforderliga lokaler inom fastigheten. I detta avseende har meddelats utskottet, att något behov för telegrafverket av den nuvarande riksbankslokalen icke kan väntas komma ifråga inom en ganska lång tid. Det må vidare här ånyo erinras, hurusom postverket med hänsyn till behovet av ökade lokalutrymmen erhållit medgivande att inköpa en tomt i staden och att en lätnad i postverkets lokalförhållanden icke torde kunna åstadkommas annat än genom uppförande å nämnda tomt av en nybyggnad. Efter postverkets avflyttning skulle telegrafverket alltså erhålla ytterligare möjlighet till utvidgning av sina lokaler och riksbanken således med visshet kunna påräkna att få kvarstanna i sina nuvarande lokaler. Det synes dock som nämnt böra i köpekontraktet uttryckligen föreskrivas, att banken tills vidare under minst 10 år må få disponera sina nuvarande lokaler i enlighet med de särskilda hyresbestämmelser, som gälla mellan riksbanken samt post- och telegrafverken.

Mot den föreslagna köpeskillingen 232,000 kronor synes icke vara någon anledning till erinran.

Aberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må bemyndiga fullmäktige i riksbanken att till telegrafverket överlåta den riksbanken tillhöriga fastigheten i Umeå mot en köpeskilling av 232,000 kronor och med förbehåll att riksbanken må i enlighet med gällande hyresbestämmelser mellan riksbanken samt post- och telegrafverken fortfarande tills vidare under minst 10 år disponera den nuvarande banklokalen inom fastigheten.

Stockholm den 26 april 1926.

På bankoutskottets vägnar:

K. J. GUSTAFSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

av första kammaren: herrar *Gustafsson* i Stensholm, *Pettersson* i Olovstorp, *Dalberg*, *Enhörning*, *Johansson* i Friggeråker, *Bondeson*, *Östergren* och *Sandén*; samt

av andra kammaren: herrar *Winkler*, *Bäcklund*, *Olsson* i Berg, *Lovén*, *Ryberg*, *Kloo*, *Wikström* och *Molander*.
